Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Де общее добро в упадку, забудь отця, забудь і матку, лети повинність исправлять.
Іван Котляревський

№ 4 (266)
28 січня
2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Редактор – Михайлина Боднар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ВИБОРИ-2010

ВИБІР МАЙБУТНЬОГО

ЗВЕРНЕННЯ РАДИ І ПРАВЛІННЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА ДО ВСІХ ПРОСВІТЯН І ЖИТЕЛІВ КРАЮ

ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ, ДОРОГІ ГАЛИЧАНИ!

Уже вкотре в нашій історії українська спільнота стоїть перед вибором. Перед вибором майбутнього стоїть і наша «Просвіта» – найдавніша і наймасовіша організація краю. Адже другий тур президентських виборів не тільки визначить нашу долю на найближчих 5 років, а й закладе підвалини на далеку перспективу. В першому турі ми голосували серцем, а 7 лютого 2010 р. необхідно голосувати розумом, пам'ятаючи, що переможе той кандидат, котрий набере просту більшість голосів виборців.

Тому, всіляко підтримуючи звернення Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка до українського народу, закликаємо галичан у цей вирішальний час усіх як один прийти на вибори й підтримати єдиного кандидата від національно-демократичних сил – проголосувати за Ю. Тимошенко, до котрої водночас висуваємо низку вимог:

– надалі обстоювати одну державну мову – українську;

– законодавчо повернути запис про національність у паспорти громадян України;

– продовжити обраний Україною курс на європейську інтеґрацію;

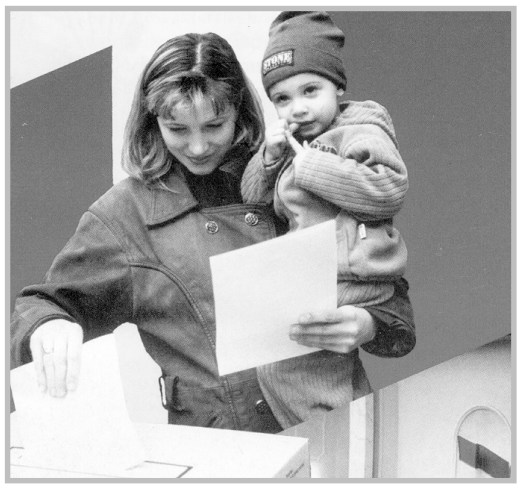
– докладати зусилля до розбудови антиолігархічного, соціально справедливого демократичного суспільства, об'єднання всіх демократичних сил України.

Дорогі просвітяни, дорогі галичани! Для нас неприйнятним є заклик голосувати проти всіх, або не йти на вибори взагалі, бо це означає, що ми фактично підтримаємо кандидата від політичних сил, які прагнуть утвердити російську мову як державну, які зневажають українську культуру та історію, які відверто декларують необхідність відновлення Російської імперії, не визнають голодомору геноцидом українського народу. Підтримка цих сил буде злочином перед українським народом.

Ухвалено на спільному засіданні Ради та Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ

ЗАХИСТИТИ СЕБЕ...

Підсумки першого туру президентських виборів в області й Україні і перспективи другого проаналізували на прес-конференції для журналістів народні депутати Дмитро Шлемко та Степан Давимука.

– В області за Юлію Тимошенко віддали свої голоси майже сорок відсотків виборців, – наголосив Д. Шлемко. – А разом – за кандидатів національно-демократичного табору більш як дев'яносто відсотків. Отож резерв підтримки Ю. Тимошенко великий.

Чому прикарпатці повинні підтримати її у другому турі? На переконання голови обласної організації партії «Батьківщина» Ю. Тимошенко не допустить, щоб Україна стала російською губернією, захистить українську мову як державну, збереже від продажу нашу газотранспортну систему, не допустить приватизації України російським капіталом, не втягне її у єдиний економічний простір, а поведе у Європу… Сама ж Тимошенко – сильний політик, демократ і патріот.

С. Давимука зосередив увагу на зовнішніх перспективах України у випадку перемоги Ю. Тимошенко. Це визнання і підтримка нас у світі, усунення зовнішніх загроз, приплив інвестицій. Він оцінив В. Януковича як маріонеткового політика, а його команду схарактеризував як радикальних антиукраїнців. Скажімо, чого лише вартий такий «гуманіст» як Д. Табачник…

Д. Шлемко подякував голові ОО ВУТ «Просвіта» Степанові Волковецькому за його чітку державницьку позицію у підтримці національно-демократичних кандидатів і, зокрема, у другому турі Юлії Тимошенко. А голова обласного проводу КУН Б. Борович заявив, що після дискусії націоналісти теж вирішили підтримати голову уряду.

Богдан ВІВЧАР

ПОДВИГ

НА ВСІ ЧАСИ І ВІКИ

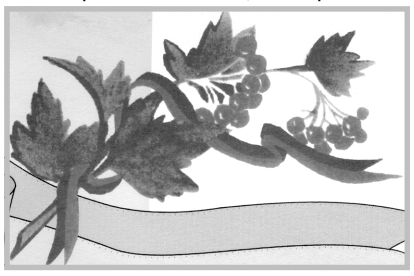
Минає 92 річниця подвигу Героїв Крут – патріотичного чину української молоді, яка ціною своїх життів намагалась захистити Україну від московсько-більшовицької навали.

25 січня 1918 року на засіданні Української Центральної Ради делеґати ухвалили IV Універсал, що проголошував незалежність УНР. Проте російська радянська влада розуміла: втрата України буде водночас крахом для неї самої. Тому після захоплення Харкова й Полтави більшовики спрямували своє п'ятитисячне військо під проводом Муравйова на Київ.

Натомість у Центральної Ради армії не було – основна її частина перейшла на бік «червоних», спокусившись фальшивими обіцянками, інші ж утримували «нейтралітет», що в тодішній ситуації був звичайною зрадою. Лише 300 українських юнаків-добровольців виступили на захист Української Народної Республіки й прийняли на чернігівському полі поблизу залізничної станції Крути нерівний бій із майже п'ятитисячним військовим з'єднанням. Основу українських добровольців складали бійці створених з ініціативи молодіжного Братства українських самостійників юнацької школи імені гетьмана Богдана Хмельницького та Студентського куреня Українських січових стрільців – переважно студенти Київського університету, політехнічного інституту й гімназисти.

Бій розпочався о 12 годині 29 січня 1918 року й фактично безперервно тривав до пізнього вечора. Юнаки мужньо відбивали атаки ворога впродовж п'яти годин. Проте незабаром, скориставшись величезною перевагою, наступаючі зламали оборону й почали оточувати українські частини. Розуміючи безвихідність свого становища, бійці студентського куреня пішли в атаку й майже всі були знищені. 27 студентів і гімназистів (серед них – М. Лизогуб, О. Попович, В. Шульгин, П. Кольченко, М. Ганкевич та ін.) були захоплені в полон. Усіх їх піддали катуванням і по-звірячому замордували. Безжальні кати навіть заборонили селянам поховати останки безстрашних захисників.

Після підписання Брестського миру, який замінив владу більшовиків на австрійців та німців, 19 березня 1918 року в Києві відбувся урочистий похорон на Аскольдовій горі 28-ми полеглих у бою під Крутами бійців.

У1942 році Українська Повстанська Армія, що постала як реальна військова організація, одним зі своїх бойових гасел проголосила: «За крутян!»

Н. К.

ВІДЗНАЧЕННЯ

СОБОРНІСТЬ, ЗАПОВІДАНА НАМ...

Урочистим мітинґом біля пам'ятника творцям ЗУНР і урочистою академією в обласному академічному музично-драматичному театрі відзначили 91-шу річницю проголошення на Софійському майдані в Києві Акту Злуки УНР і ЗУНР. Промовці на вічу – заступник голови ОДА Василь Гладій та заступник міського голови Зінаїда Федорук акцентували увагу на історичному аспекті цієї події, її значення для творення Української держави у новочасі. А голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький акцентував увагу на нинішній політичній ситуації, в якій Україна знову постала перед вибором: повернутись у минуле, чи йти вперед у Європу. Бо попри фарисейські заклики не йти на вибори 7 лютого чи голосувати проти обох кандидатів – це прямий заклик підтримати лідера Партії реґіонів В. Януковича. А це – перекреслити наше українське майбуття. Отож всі маємо прийти на вибори й проголосувати за Юлію Тимошенко, закликав промовець.

А в обласному муздрамтеатрі вітальне слово з нагоди свята мовив голова обласної ради Ігор Олійник. Потім відбувся концерт з участю мистецьких колективів краю та Житомирського фольклорного ансамблю національного обряду «Родослав». День Злуки молоді іванофранківці – представники молодіжної адміністрації та «Молодої Просвіти» – святкували на дискотеці запальними мелодіями фольку й українських хітів.

Богдан ВІВЧАР

КОРОТКО: НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

СТЕПАН БАНДЕРА – ГЕРОЙ УКРАЇНИ

Указом Президента України Віктора Ющенка у День Соборності 22 січня Головному Провідникові ОУН Степану Бандері присвоєно звання Героя України (посмертно).

У п'ятницю (в день Героїв Крут) у селі Старий Угринів Калуського району відбудуться урочистості з ушанування Великого українця. Будьмо разом у цей день!

СВЯТОЧНЕ

«ПОКУТСЬКА РОЗКОЛЯДА»

В Тлумачі відбулося святкове дійство «Покутська розколяда». Захід проводився в рамках III обласного відкритого фестивалю покутського народного аматорського мистецтва «Покутські джерела».

У святковому дійстві взяли участь мистецькі аматорські колективи області з покутського реґіону (Тлумацького, Снятинського, Городенківського, Тисменицького, Коломийського районів); з вітаннями виступили мистецькі групи з інших реґіонів – Гуцульщини (Надвірнянський район), Бойківщини (Калуський та Богородчанський райони) та Опілля (Рогатинський район).

У «Покутських джерелах» були задіяні 13 мистецьких аматорських колективів, а це понад 600 аматорів народного мистецтва.

Покутська розколяда була проведена з метою розвитку аматорського мистецтва, збереження автентики, відтворення різдвяних дійств, ознайомлення широких кіл громадськості з відомими аматорськими колективами.

Наш кор.

ДО ДЖЕРЕЛ

ГАЛА-КОНЦЕРТ

обласного відбіркового туру фестивалю – конкурсу імені П. Вірського

В обласному академічному українському музично-драматичному театрі ім. І. Франка відбувся гала-концерт обласного відбіркового туру III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії ім. П. Вірського. Огляд проводився з метою збереження та розвитку народних традицій хореографії, збагачення професійного й аматорського мистецтва.

У фестивалі взяли участь 24 народні аматорські та зразкові аматорські колективи, переможці районних, міських оглядів-конкурсів. Загальна кількість учасників становила близько 800 учасників. Режисером-постановником концерту був член Національної спілки хореографів України М. Цюцьмаць, балетмейстером-постановником – народний артист України І. Курилюк.

Всеукраїнський фестиваль-конкурс проводиться раз на три роки у три тури: перший – обласний, другий – реґіональний, третій – Всеукраїнський. Другий (реґіональний) тур відбудеться 15–16 травня 2010 р. у Львові, а третій (Всеукраїнський) – в жовтні–листопаді 2010 р. в Києві.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ **"ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ"!** Передплатний індекс **91083**

ВИБОРИ-2010: ВИБІР ДОЛІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І ДЕРЖАВИ

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Україна опинилася в драматичній ситуації, коли вибір Президента перетворюється на референдум щодо долі Української держави та її цивілізаційної орієнтації.

За цих умов, ми, члени Української Народної Ради, звертаємось до всіх громадян України із закликом – підтримати в другому турі виборів Президента України кандидатуру Юлії Тимошенко.

Розуміючи сильні й слабкі сторони діяльності Ю. Тимошенко, ми, однак, вважаємо, що саме вона здатна захистити найвищі національні інтереси України, сприяти зміцненню громадянського суспільства й забезпечити демократичний розвиток нашої держави, її європейський вибір.

Віримо, що Ю. Тимошенко спроможна поставити державу на службу звичайних людей –трудівників, а не олігархів і бюрократичних можновладців.

Той, хто вважає, що ми не маємо вибору, що 7 лютого не треба брати участь у голосуванні, насправді робить вибір на користь В. Януковича.

Пам'ятайте, В. Янукович – несамодостатній, керований ззовні політик, який прагне повернути минуле, перетворити Україну на сателіта відроджуваної московської імперії з євразійським безнаціональним обличчям.

Прихід до влади В. Януковича та його команди означатиме втрату політичної самостійності України та її європейських перспектив.

Юлія Тимошенко – виразник інтересів Майдану – забезпечить зміцнення української державності на історичних традиціях боротьби за свободу, на духовних цінностях нашого народу та на європейських засадах.

Київ, 21 січня 2010 р.

Дмитро ПАВЛИЧКО, Іван ДРАЧ, Левко ЛУК'ЯНЕНКО, Юрій ЩЕРБАК, Іван ДЗЮБА, Володимир ВАСИЛЕНКО, Ігор ЮХНОВСЬКИЙ, Юрій МУШКЕТИК, Мирослав ПОПОВИЧ, Володимир ПИЛИПЧУК, Роланд ФРАНКО, Богдан ГОРИНЬ

ДОРОГА УКРАЇНСЬКА РОДИНО!

Перемога Януковича на президентських виборах 7 лютого – це друга державна мова, єдиний економічний простір, митний союз, повна залежність України від Москви у внутрішній і зовнішній політиці. Це втрата всіх надбань у національному та демократичному житті України часів політичної самостійності. Україна – страшно сказати – обернеться в губернію відновленої Російської імперії.

Це може статися насамперед через те, що лідери Помаранчевої революції пересварилися і втратили прихильність народу. Московські спецслужби знову використали проти України бацилу особистої амбітності, звинувачень у зраді, заразу, яка перетворювала друзів на ворогів упродовж усієї нашої історії. Хвороблива неприязнь Ющенка до Тимошенко не створена світоглядними мотивами. Тимошенко як символ Майдану деколи помилялась, але завжди намагалася підкоритися волі Ющенка, одначе, оточений підлабузниками, «любими друзями», підісланими аґентами, Президент відкинув усі спроби налагодження й порозуміння в стосунках із прем'єром. Я був і залишаюся прихильником Ющенка, але тепер мова йде про Україну, коли я не можу, не маю права не сказати правди.

Заява Ющенка про те, що Тимошенко і Янукович – «два чоботи – пара» – неправдива, бездоказова, спрямована на те, щоб ставленик Москви, головний опонент Президента, дійшов у тих чоботах до влади.

У нас є вибір! Хто не визначився з ним, хто хотів би на виборах 7 лютого вмити руки, як Пилат на судилище над Христом, той засуджує Україну на розп'яття, повернення на хрест, з якого моє покоління зняло її 1991 року.

Але Тимошенко відрізняється від Януковича. Вона стоїть за єдину українську державну мову, економічну і, насамперед, енергетичну незалежність, за вступ до Європейського Союзу, за проведення організаційної і роз'яснювальної, роботи в Україні з метою вступу до НАТО, за прагматичні та корисні для нашої держави взаємини з Росією.

Національні, демократичні, людяні й християнські сили України готуються до боротьби проти нового московського зверхництва та поневолення. Вони повинні об'єднатися й стати за Тимошенко, бо в її особі мають і матимуть союзника. Голосування за Тимошенко – це підтримка живого розуму, здатного розвиватися й відповідати на жорсткі виклики часу не за писаними вказівками помічників і спічрайтерів, а за власними думками.

Знаю, люди, які по всій Україні вже проголосували за Тимошенко, це – народ з Майдану. В нашій теперішній страшній ситуації, коли стоїмо за крок до безодні, я закликаю голосувати за Тимошенко з багатьох причин.

Найважливіша з них – це вибір самої Тимошенко, її відвага стати проти бездушної, антиукраїнської, керованої аґентурою КДБ кліки Януковича.

Тимошенко ніколи не була чоботом з ноги Януковича. Вона завжди ходила рівно та високо несла прапор України.

21.01.2010 р.

Дмитро ПАВЛИЧКО

ШАНОВНІ ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ!

ЗВЕРНЕННЯ ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА ДО СПІВВІТЧИЗНИКІВ

Боротьба за Україну триває. До влади знову намагаються прийти антиукраїнські, кримінальні сили. Ми з вами в 2004 році змогли відвернути загрозу перетворення України на олігархічно-бандитський заповідник. На жаль, минулі п'ять років не були роками здійснення наших надій, і Україні знову загрожує захоплення влади тими ж олігархічними силами.

Партія реґіонів вдруге висунула Віктора Януковича кандидатом на найвищу посаду в державі. Можливі наслідки його керівництва важко й навіть страшно собі уявити. Президентство Януковича, не дай Боже виграти йому вибори, буде всесвітньою ганьбою для України. Некультурний і малоосвічений, неукраїнський за духом чоловік, що плутає прізвища російської поетеси Ахматової з донецьким олігархом Ахметовим, далекий від знання української літератури, культури й української національної історії – не може очолити велику європейську державу.

Неспростовним фактом залишається те, що Віктор Янукович був двічі засуджений за кримінальні злочини – за крадіжку й розбій. Жодна країна світу не має глави держави з подібним минулим. Лідер жодної цивілізованої країни не сприйме за рівню Президента з такою ганебною біографією. І що подумає світ про українців? Що ми такої ж моралі, як і він?

Оточення Віктора Януковича, яке й буде визначати його політику, повністю просякнуте ненавистю до всього українського. Воно мріє надати російській мові статус державної, що призведе до фактичного знищення української мови, як це сталося в Білорусі з білоруською після того, як Лукашенко проголосив російську другою державною. Псевдодослідники з Партії реґіонів у своїх творах постійно поливають брудом національних героїв, торочать про слов'янську єдність, не визнають українських національних церков, а «моляться» лише в московській. Гуманітарний віце-прем'єр в уряді Януковича (тобто той, який відповідає за культурну сферу та національний дух) Дмитро Табачник глузує з української національної ідеї, принижує патріотичну інтеліґенцію, називає Україну західним антиросійським проектом, ніби українці не боролися за відродження своєї державності впродовж минулих сторіч.

Важко уявити собі портрет Януковича в кабінетах органів Міністерства внутрішніх справ, у школах та інших навчальних закладах, у кабінетах начальників колоній, а також його як Верховного головнокомандувача Збройних сил України.

Янукович не може написати й сторінки тексту без десяти помилок, а має звання професора. Він навіть не може пояснити, де й коли здобув науковий ступінь доктора наук і те саме звання «професора».

Незаконне захоплення ним лісу, землі, будування палаців, придбання квартир, яхт, дорогих автомобілів, недекларування власних доходів свідчить про те, що Янукович не відмовився від шахрайських і злодійських методів життя. Уся протоптана Януковичем дорога від колонії для неповнолітніх до екс-глави уряду, від кінця 60-х років аж до сьогоднішнього дня – аморальна й злочинна.

Окремо хотів би звернутися до славного Донбасу. Шановні мешканці Донецького краю! Ви є основною опорою Януковича, ви підносили його рейтинґи, вважаючи його своєю людиною. Невже життя ваше хоч трохи подібне на королівське життя Януковича? Хіба у своєму багатому краї ви маєте хоч частиночку такого достатку?

Сьогодні відкриті кордони світу, й багато ваших земляків бували на Заході. Вони розповідали, як там живуть, харчуються, одягаються й відпочивають люди і що культура стосунків між людьми є значно вищою. Невже ви не хочете, щоб ваші діти вчилися, були ввічливими, культурними і з повагою ставились до бабусь, дідусів і своїх батьків, любили свій край і всю Україну. Донеччина дала Україні славних синів – Володимира Сосюру, Олексія Тихого, Миколу Руденка і ще багатьох інших, які були й залишаються гордістю всього нашого народу. Ці люди є найкращим прикладом для наслідування.

Партія реґіонів готується до фальсифікації виборів. Знову обман і злочин. Давайте покладемо кінець цій неправді.

Прийдіть, обов'язково прийдіть на виборчі дільниці й проголосуйте самі, щоб за вас це не зробили фальсифікатори. Не віддайте владу тим, хто не дбає про Україну та її громадян, а лише про себе!

Не голосуйте за Януковича!

Не слухайте тих, хто радить 7 лютого залишитися вдома. Низька явка виборців на заході та в центрі вигідна Януковичу, бо тоді спантеличені його пропаґандою мешканці сходу та півдня прийдуть дисципліновано на дільниці й складуть ту більшість, яка потрібна для перемоги Януковича.

Не спокушайтеся й на поради тих, хто каже голосувати проти обох. Це так само спеціальна «технологія» Януковича для Західної та Центральної України. Тут хай проти обох, а в його рідних краях – за нього, «рідного», за Януковича.

Нема такого кандидата, який зветься «проти обох». Є Янукович і є Тимошенко, і Президентом стане хтось один із них. Хто саме, залежить від нас із вами.

Під час першого туру я нікому не нав'язував своєї думки. Кожен обирав свого. На жаль, демократичні сили не спромоглися визначити єдиного кандидата. За них це зробили виборці. До другого туру вони просунули Юлію Тимошенко.

Я давно її знаю. Мені добре відомі її сильні й слабкі сторони, її сильні якості й недоліки. Але нині мова не про це. Доля обрала саме її, аби дати шанс зупинити навалу антиукраїнської орди на чолі з Януковичем.

Їй потрібна наша допомога.

Врятуймо Україну разом.

Левко ЛУК'ЯНЕНКО,

Герой України, учасник бойових дій Другої світової війни

РЕЗОНАНС

З НАДІЄЮ НА ТІСНІШІ ЗВ'ЯЗКИ

Працюючи головою дільничної виборчої комісії № 66 з виборів Президента України, що знаходиться у «Просвіті», я мала можливість познайомитися з цікавими й неординарними людьми. Серед 25 зареєстрованих спостерігачів троє були іноземці (зі Швейцарії, Німеччини та Сербії), яких скерувала до нас Європейська мережа організацій зі спостереження за виборами та Міжнародна місія спостереження.

Один із них – Вукосав Конікушич із Сербії – на четвертий день після закінчення першого туру виборів завітав знову до нас у «Просвіту». Живе він у місті Кралєво Рашкої області, що в центральній частині цієї країни і за 250 км від Ядранського моря. Загалом у Сербії мешкає 7 мільйонів людей. З них близько 30 тисяч українців. Пан Вукосав розповів, що вони мають свій україномовний канал на телебаченні, випускають газету. Переважно зайняті в аґрарному секторі. Українці працьовиті. Там, де живуть, – всюди порядок і чистота. Разом із сербами брали участь у визвольній війні. Середня заробітна плата – 550 євро. Вукосав Конікушич в Україні вже вдруге. Вперше був спостерігачем на виборах Президента під час Помаранчевої революції. Залишиться він у нас і на другий тур виборів.

Які тепер його враження від України і нашого міста зокрема? Ошатністю вразила його центральна частина Івано-Франківська, архітектурні ансамблі, багато культурних та навчальних закладів. А от дороги далеко не найкращі. Не подобається йому, що наша молодь зловживає спиртними напоями. Наші країни, веде мову далі, ще мало знають одна про одну. Сербія славиться індустріальним розвитком, харчовою промисловістю. Там переважно живуть люди, які сповідують православну віру. Святкують, як і ми, різдвяні свята, старий Новий рік, колядують, віншують, славлять народження Христа. Цьогорічне Різдво пан Вукосав святкував з нами в Україні. Дуже задоволений гостинністю людей.

Голова дільничної виборчої комісії № 66 Михайлина Боднар та спостерігач із Сербії Вукосав Конікушич

Розходились ми з надією на тісніші між нашими народами й культурами зв'язки. Мій співрозмовник побажав, щоб наш народ ніколи не знав лихоліть війни, як тепер їхній, котрий мусить докладати багато зусиль, щоб відбудувати руїни. А щоб цього не трапилося, треба добре думати, кого вибираємо Президентом.

Михайлина БОДНАР

ЖИТТЯ ЦЕРКВИ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ:
І ЗАПОВІДАНО НАМ, ЩОБ УСІ БУЛИ ОДНО, або ТРЕТЄ ВІДРОДЖЕННЯ АВТОКЕФАЛІЇ

Двадцять років тому в Галичі відбувся собор священиків Прикарпаття з відновлення Української Автокефальної Православної Церкви. 168 священиків і представників 204 релігійних громад вирішили вийти з-під юрисдикції Московської патріархії та почати відновлення законного статусу УАПЦ.

Про ті перші мужні кроки, а роблені вони були ще в часи СРСР і диктату КПРС, розповів на прес-конференції для журналістів кир Андрій – митрополит Галицький, керуючий Івано-Франківською єпархією УАПЦ. А почалася зустріч зі спільної коляди «Бог Предвічний народився…» під проводом владики. Він привітав усіх із Днем Злуки й згадав подію 20-річної давності.

– Справа та була не просто складна, а, можна сказати, духовно героїчна, – наголосив митрополит. – Адже підняла голос за поновлення своїх потоптаних прав на свободу совісті, національно-релігійне самовизначення не одна парафія, як то було у Львові, а ціла єпархія. Насамперед наголошу, що діяли ми в законних і конституційних на той час нормах. Було звернення до Ради у справах релігій при Раді Міністрів УРСР, до Президії Верховної Ради УРСР, до громадськості. А виходило з-під юрисдикції

РПЦ Московського патріархату 396 парафій, що, як нині твердять дослідники, похитнуло основи імперії. Це був початок третього за рахунком відродження УАПЦ у ХХ столітті. А потім помісний собор 5–6 червня 1990 року обрав патріархом Мстислава, хоч тодішній екзарх України Московського патриархату Філарет заявляв: «Жодної Української Автокефальної Православної Церкви не було, нема і не буде». А ми є!

Одним із провідників тієї велично-героїчної дії був нащадок давнього галицького роду від брата князя Данила Галицького Василька – нині протопресвітер Мирон Василь Сас-Жураковський. Він оповів, як разом із протоієреєм Василем Вепруком, священиком Іваном Коржинським із Божим провідом і допомогою творили єпархіальне управління, добивались канонної реєстрації УАПЦ, повертали Україні батьківську Церкву.

У самій же Івано-Франківській області за два десятиліття створена духовна семінарія, Вища богословська академія, Угорницький Спасо-Преображенський чоловічий монастир під Отинією, Свято-Михайлівський чоловічий монастир у с. Підмихайля, крайове братство св. ап. Андрія Первозванного, товариство святого рівноапостольного великого князя Володимира… А ще збудовані й освячені 98 храмів і ще шість перебувають у стані будівництва.

Йшлося й про екуменічний процес. Делеґацію УАПЦ у тристоронніх переговорах очолює митрополит Андрій. І, хоч цей процес іде повільно, вселенський патріарх має розуміння потреби створення Помісної Української Православної Церкви. Владика висловив упевненість, що не за горами той час, коли він видасть християнам України Томос на автокефалію. І тут найпершим має бути прагнення єднання двох гілок – УАПЦ й УПЦ КП. «З нашого боку такі потуги робляться постійно», – наголосив митрополит.

Йшлося також про те, що слово Боже проповідують на Прикарпатті у 153 парафіях УАПЦ, а духовна семінарія і Богословська академія вишколюють пастирів не лише для краю, а й усієї України й закордонних парафій. Найкращі випускники студіюють богослов'я у Банд-Бруку (США).

Словом, Українська Автокефальна Церква була, є і буде, бо розвивається, вкорінена в український національний ґрунт.

Богдан ВІВЧАР

ПРИТЧА

ЖЕРТВА

В одній африканській церкві, під час збору пожертв служки ходили поміж лавами з великим кошиком з лози, схожим на ті, що служать для збору маніоку.

Хлопчина, який сидів в останньому ряду, не зводив зосередженого погляду з кошика, що переходив по рядах. Він тяжко зітхнув, бо не мав нічого, що б міг пожертвувати Господеві.

Коли кошик дійшов до нього, хлопчина, на здивування всіх вірних, раптом усівся в ньому зі словами:

– Єдине, що маю, віддаю Богові.

Тож благаю вас, брати, на милість Божу, віддати тіла ваші як жертву живу, святу, приємну Богові: богослужбу від вас розумну.

(Послання ап. Павла до римлян, 12, 1).

Бруно ФЕРРЕРО

ПОБІЙМОСЯ БОГА

КОМУ ПРИКЛАД?

Проходячи вулицями й скверами міста, можна побачити багато прекрасного. Та не тільки… Ось на лавочці сидять люди пенсійного віку – палять, а перед ними – пляшка горілки. Випивають, грають у карти. Це люди дорослі й вони свідомо псують собі здоров'я. Та все це відбувається на видноті, на показ спільноті й це бачать школярі, тож, якщо так поводяться дорослі, то чому не можна їм? Отож і молоді п'ють, палять, грають у карти. Неподалік компанії дві матері з немовлятами у візках. Розмовляють і теж палять. А зайдіть-но на подвір'я будь-якого вишу чи іншого навчального закладу. На перерві студенти й студентки смалять, як шевці…

Колись пияки хоч боялись дружинників, а тепер на них нема управи, як і на злодіїв, що обкрадають дачні хатинки, нещадно руйнуючи й знищуючи пенсіонерський набуток. А по селах і містах приблудлі ворожки обдурюють довірливих громадян. Одне слово демократія…

Але ж Святе Письмо застерігає: «Хіба ви не знаєте, що неправедні не вспадкують Царства Божого і не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідолослужителі, ні перелюбники, ні мужоложники, ні злодії, ні зажерливі, ні п'яниці, ні наклепники, ні грабіжники – не успадкують Царства Божого». Отож задумаймось.

Богдан КУПЧАК

МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

ПО ЖИТТЄВИХ ДОРОГАХ З БОГДАНОМ ЛЕПКИМ У СЕРЦІ

Одбиті від порогів рідних дому,
Від рідної одірвані землі,
Заметені в чужину невідому,
Як в осінь буревійну журавлі, –
Струснімо пил чужих доріг і втому
І, зочивши зорю у зимній млі,
Сповнімся нині, друзі,
благодаром,
Далеких вечорів різдвяних чаром!
Богдан Кравців

Цей день не відрізнявся від інших днів у таборі 019, що в поселенні Чуна Іркутської області. Удари в рейку на вахті сповіщали, що бриґадам в'язнів час виходити на розвод. Після ретельного перерахування по п'ятірках конвой житлової зони з допомогою нарядчика передав конвоєві виробничої зони величезного ДОК-у (деревообробний комбінат) денну зміну 5000-го населення під цілоденну опіку тих, що стоять на вишках і відповідають за те, щоби після цілоденної праці така ж кількість в'язнів повернулася під опіку конвою житлової зони. Роками відпрацьований режим не вносить дисгармонії. Кожен наступний день до найдрібніших деталей повторює минулий і нічим не прикрашає сірість табірних днів: тим він гнітючіший і цим, на думку влади, сприяє справі перевиховання, адже табір ісправітєльно-трудовой (ІТЛ).

Особливість цього дня теплилася в серцях в'язнів з Галичини, Волині, Закарпаття і деяких східняків. Адже сьогодні – Навечір'я Різдва Христового, Святвечір… У спогадах кожного ще такі свіжі картинки з рідного краю. По всій планеті в усіх її закутках, на всіх континентах кожен християнський народ з великим хвилюванням чекає цих благословенних днів Різдва Христового. Але, здається, ніхто ніде не святкує це свято так, як наш український хліборобський народ. Це свято у звичаях українців не тільки свято людей. Згідно народних повір'їв, уважають, що Різдво Божого Сина святкує вся природа зі свійськими тваринами включно. На Святий вечір тварини з Богом розмовляють – про це дідусь розповідав своїм онукам, і той чар небуденності сини української землі принесли в своїх серцях у ці холодні нетрі тайґи.

Дідух і кутя, й окрема тарілка на вікні для тих, кого з нами нема, ласкава мама і принишклі в чеканні, особливо чемні в цей день, діти, врочистий тато з кропилом, зі святченою водою, і дари для кожної тварини, і обхід усього обійстя, і на все будуть падати краплі святченої води, навіть в криницю, і таємничі слова з уст батька. Перша зірка, що притулилася до місяця, як донечка, покличе всіх до столу, застеленого білим обрусом, що прикрив собою пахуче сіно, свічка на столі, молитва всієї родини і такі проникливі слова татового вітання, скропленого сльозою мами й сестри, і перша ложка куті злітає до стелі, «щоб бджоли роїлися».

Після куті – страва за стравою врочисто, побожно і не так, як щодня, не так, як щовечора. Після вечері сестра збере всі ложки, зв'яже їх перевеслом із сіна, заквітчає сухим зіллям і заткне в Дідуха, «щоби старости приходили». Тато розгорне старий, як світ, «Колядник» і попливуть під стелю, під небо старовинні колядки.

Після короткого перепочинку розбудять церковні дзвони, і буде церква, залита світлом сотень свічок і свічечок на павуку, і буде «Рождество Твоє, Христе Спасе наш…» і патріархальна, давня, як українська земля, коляда «Бог Предвічний народився». Це все було…

Не так у цьому холодному суворому краю, вибраному московськими нелюдами на місце страждань людини.

Зимно. Тулено. Хуга.
Десь дзвонять дзвони…
Коляда…
Святвечір десь
святкують люди…
У мене ж пустка загляда
в барак і хворі груди…

Після скромної вечері в табірній їдальні в'язні спішать у свої бараки. Наперекір усім заборонам, зі скромних запасів ячмінних круп, цукру, а десь і дещиця маку в когось знайдеться, що рідні привезли з маківником, сьогодні таки буде зварена кутя. Хоч за це доведеться комусь поплатитися як «зачінщікам» в карцері (і за кутю, і за «пєніє націоналістічєскіх пєсєн»).

Хоч тісно в каптьорці (комірчина для верхнього одягу в'язнів), українці розмістяться в єдиній в'язничній родині, пройняті особливим настроєм урочистої хвилини.

Десь там, за західним обрієм або за східними безкрайніми просторами, в сумних родинах згадують нас. Оплакують нашу і свою долю й моляться до Вифлеємської Божої Дитини і Найсвятішої Матері, просячи зглянутися на муки цілих народів, закайданених посіпаками кремлівських іродів.

Хтось найповажніший, вітаючи зібраних братів із Різдвом Христовим, згадає рідні села й родини і «чар Різдва в подільському селі» (Р. Завадович) і скаже:

– Наступне Різдво – в Україні!

– В Україні, – відповість громада.

Ложка куті. А з молодих грудей виривається:

Нова радість стала…
Верни волю, щастя й долю
Нашій неньці Україні.

А з глибини пам'яті зринає Лепкове: *«Смеркається. Ослизлий день між мурами конає…»* Коли воно туди увійшло? Мені здається, що було воно там завжди. Ніхто ніколи його туди не вкладав. Все дитинство минало під чаром Лепкого.

Напруження зростає з кожним рядком:

Говорять, що важкі часи,
Не вродили ячмені,
Що правди їм ніде нема,
І затискають жмені.
Говорять, – а слова летять
Молитвою до Бога.
Та чи дійдуть, чи долетять?
Щаслива їм дорога!..

Так про галицький, зокрема, подільський Святий вечір не зміг би написати ніхто. Так проникливо й неповторно сказав тільки син цієї землі, виблаганий Богдановою мамою перед образом Пренепорочної Діви Марії, коли смерть забрала двох дітей Лепких і замахнулася грізною силою на кволе третє дитя.

Щоб до глибини зрозуміти трагізм родини Лепких, а потім Богданів «На Святий вечір», треба бути політв'язнем, насильно вирваним із сільської української стихії й закинутим у країну лютих морозів, вічного недоїдання, тяжкої виснажливої праці на знищення. Ті хлопці, яких любов до України запровадила в ці тюремні умови, розуміють. І коли на їхні серця падуть слова:

Чи й нині мерехтять зірки
Над хатою старою?..
Гей, краю мій, не знаєш ти,
Як тужу за тобою!

рідко хто не відвернувся, щоби втерти пекучу сльозу з задубілого на сибірських морозах обличчя.

Дві тисячі літ тому пекло зригнуло ката в особі царя Ірода, щоби послати його по слідах Божого Немовляти й залити сліди Святих Втікачів кров'ю 40 тисяч маленьких хлопчиків із землі понад Генезаретським морем і геть за течією Йордану. Сьогодні нащадки Ірода з червоними зірками на низькому лобі переслідують Боже Немовля в засніжених просторах тайґи і тундри, куди пішло те Дитя по кривавих дорогах дітей української землі. Навіть згадка про Ісуса з Вифлеєму, згадка в коляді, яку витворили ці діти української землі, і, як найбільший скарб у серці й душі, понесли в дикий край понад Єнісеєм, пекло намагається задушити, заморозити, умертвити. Знають, ох, знають воїни червоного ірода, що духа вони не в змозі вбити, а тіло – можна!..

І ось по такому вдалому сценарію, який виправдав себе від молдаванина до фіна, від Сяну по Тихий океан, вихоплюють «зачінщіків» без розбору. Вони, ті «зачінщікі», мусять поплатитися за всіх. В цю ніч вони будуть продовжувати українську колядку в кам'яному мішку, який зветься загадково ШІЗО – «штрафной ізолятор». Не страшно! Петро Калнишевський – кошовий батько, 25 літ просидів у такому кам'яному мішку на Соловках. Правнукам кошового не доведеться так довго відігрівати своїм диханням промерзлі стіни цього карцеру. Імперії потрібна дармова праця. Їх випустять через кілька чи кільканадцять днів для виконання норми, але в цю ніч – святу Різдвяну ніч –хай Немовля Христос перебуде не в яслах убогої стайні, де, як каже традиція, тварини своїм диханням зігрівали Святе Немовля, нехай Він звідає цієї спорудки, збудованої з каменю й цементу, та ще й винахідливі будівничі всипали до розчину солі, щоби стіни, стеля й долівка завжди були мокрими. Щоби від крапель крижаної води, що падає зі стелі, не було куди сховатися тим, хто мав нещастя цим разом опинитися серед «зачінщіків». Але в душі продовжує співати думка: «І я лечу на крилах мрій до тата і до мами».

Незалежна державо Україно, коханий краю, який ти теплий, ласкавий, барвистий і співучий, навіть сьогодні, в твоїй економічній скруті, якщо порівняти твоє Різдво з Різдвом сорокових-п'ятдесятих років. Недомучені твої сини і доньки принесли Немовлятко, народжене у Вифлеємі, принесли у своїх серцях знову на наші, в першу чергу, галицькі простори, на ясні зорі, на тихі води. Ніщо не було в силі вбити їхню душу! Але скільки тіл залишилося лежати на чужині. Тіл, розчавлених танками в Кінґірі, розстріляних в Норильську, без ножа увігнаних у вічну мерзлоту на Колимі й ген «до самих до окраїн».

Господи милосердний, Дитятко Ісусе, згадай їх усіх в ніч двотисячного Твого Різдва, прости їм вільні й невільні гріхи і прийми у Свої небесні оселі.

– Прєкратіть бендєровскоє пєніє! – вриваються посланці Ірода, шукаючи Святе Немовля. Знаходять Його в синах української землі, де Немовля Христос у найтяжчі часи переслідувань, гонінь і терору знаходило захисток під солом'яною стріхою і глибоко в серці побожного народу.

о. Зіновій КАРАСЬ

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО

з днем народження голову

ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

Степана Волковецького,

заступника голови ОО ВУТ «Просвіта»

Петра Арсенича

та із 65-річчям заступника голови

Євгена Романишина.

Зичимо міцного здоров'я, творчих здобутків на ниві розбудови Української держави, щедрого засіву і доброго врожаю на просвітянській ниві.

Міцного здоров'я, многих благословенних літ!..

Правління Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта»

ЗАСТОРОГА

КРУТИ

Їх – юних сміливців – лиш жменька була,
Із серцем зі сталі і духом з ґраніту.
О, велич летіла у вічність з їх лав
І чин їх навіки став юности мітом.

Мчав зойк слабодухів за ними у путь:
– Куди вам? Ви ж діти!..
Загинете дармо...
– О, ні! Бо ще завтра за нами підуть
Мільйони! На славу ми змінимо ярма!

Чи стримати тих, в кого серце з вогню,
І душу завзяту до бою напняв,
Хто любить Отчизну глибоко, пречисто?

О, прийде, Вкраїно, твій радісний день –
Поглянь же – мільйони до бою веде
Крізь бурі сердиті, жорстокі – їх триста!

Марко БОЄСЛАВ

ДЛЯ НАУКИ: ПРИТЧІ

ПРО ЩЕДРОГО КОРЧМАРЯ

Коло дороги на краю села
Корчма була.
У тій сільській корчмі сільський
збирався люд
Та ще й приїжджі із усіх-усюд.
Тут завжди було гамірно.
В корчму
Запрошував сват свата, кум – куму,
А лайдак йшов до корчми просто так:
Можливо, дасть хто випить надурняк,
Бо у кишені в нього ні гроша,
Але бажає празника душа.
У корчмі тій, хто хоч би раз бував,
Корчмар йому так щедро наливав
Та так припрошував, так мило підносив,
Назавтра корчму не минать просив,
Що і на завтра хтілося прийти,
Який би зайнятий не був ділами ти.
Тому, хто був тут хоч би раз, то вже
Від корчми його й Бог не вбереже.
І ті, хто мав маєток, хто любив
Щось мати, й ті, хто все давно пропив,
Або не все, а мав ще ниви шмат,
Котру тут, в корчмі, пропивать був рад...
Відвідували корчму ту щодня,
Пили «на брудершафт» і «на коня».
Усім корчмар той щедро наливав –
Тим, особливо, хто маєток мав:
Худоби повно та землі лани –
В пошані в корчмаря були вони.
Тим і гордились, щедрі на слова:
– Мені він першому і повну налива!
– А бачили, як любить він мене –
Куди б не йшов, мене не обмине?
– Гай-гай, не сперечайтесь!
То – дарма,
Бо на мені тримається корчма:
Я ще не замовляв, а він несе,
Бо любить він мене! Ото і все!
– Ха-ха! Мене він любить більш як вас!
Бо, як зустрінемося де, то він весь час
То вклониться, то першим руку дасть!
Не так, як інші, що, ніби напасть,
Йде попри тебе, бовкне щось під ніс,
Ніби язик до піднебінь приріс...
– А цей: і привітається, як йде!
– Бува, з корчми й додому одведе...
– При стрічі шапку скине!
– Привіта!
– Та, як твоє здоров'я, запита!
– Та, як худібка, та, як урожай!
– Напевне, всіх йому нас шкода й жаль?
– Знать, зна він, як поводитись з людьми!
– Бо ми всі – не якісь там... Але ми...
– Нам треба, щоби слово добре!
Нам – щедрот,
Бо у селі цім знаний ми народ!
– Ми довіряємо, і він нам довіря!
– Давайте вип'ємо за корчмаря!
– За його щедрість вип'ємо! Давай,
Корчмарю, всім по повній
Наливай!

ПРО МУХ ТА ПАВУКА

На горобині серед лісосмуг,
Чи, може, на кущах лозини в лузі
Заманював павук до себе мух:
– Давайте жить усі в однім союзі!
Братерство, рівність –
головне сьогодні!
Ви згодні з тим, щоб жить всім з усіма?
– В союзі?!
– Хе...
– Та мо...
– Звичайно – згодні!
– Одноголосно! – вигукнув павук...
Тепер ми непоборні! Ми – твердиня!
До нас ніякий не підступить жук!
Я обсную тут все у павутиння –
Я захищу всіх вас від горобців!
Що нам ворожі разом із шпаками!
А потім житимем, кінці-кінців,
Ми у союзі з всіма павуками!
Все буде честь по честі! На виду!
З нікого з вас не впаде й волосини!
Гайда за мною! По моїм сліду
На сонячні заманливі вершини!..
А згодом була дія, як слова
Запрошення в спільноту, як в гостину...
Ніби й була вже притча десь така,
Як мухи полетіли в павутину...

Богдан РАДИШ-МАРИНЮК

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ЛЮТИЙ

2 ЛЮТОГО

165 років від дня народження **Івана Пулюя** (1845–1918), українського фізика, першовідкривача Х-променів.

5 ЛЮТОГО

160 років від дня народження **Остапа Терлецького** (1850–1902), публіциста, літературознавця, громадського діяча, уродженця с. Назірна Коломийського району.

60 років від дня народження **Василя Григоріва** (1950), івано-франківського художника.

6 ЛЮТОГО

100 років від дня народження **Михайла Бажанського** (1910–1994), письменника, краєзнавця, громадського діяча української діаспори, уродженця м. Снятин.

70 років від дня народження **Євгена Гунька** (1940), дириґента, композитора, педагога, уродженця с. Завалля Снятинського району.

9 ЛЮТОГО

480 років від дня народження **Гедеона Балабана** (1530–1607), українського культурно-освітнього, церковного і політичного діяча, єпископа в Галичі, засновника друкарень у селах Стратин Рогатинського району та Крилос Галицького району.

10 ЛЮТОГО

115 років від дня народження **Василя Вишиваного (Вільгельма Франца фон Габсбурґа-Лотрінґена)** (1895–1948), військового діяча, політика, дипломата, поета, австрійського архікнязя, який прихильно ставився до УСС та України.

70 років від дня **створення революційного проводу ОУН під керівництвом Степана Бандери** (1940).

13 ЛЮТОГО

120 років від дня народження **Івана Федорака** (1890–1954), репресованого українського письменника й педагога, уродженця с. Іллінці Снятинського району.

14 ЛЮТОГО

80 років від дня народження **Георгія Якутовича** (1930–2000), українського художника-графіка, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка.

16 ЛЮТОГО

70 років від дня народження **Дмитра Захарука** (1940), вчителя, журналіста, активіста «Просвіти» й Народного руху України, депутата Верховної Ради України (1990–1994), уродженця с. Задубрівці Снятинського району.

70 років від дня народження **Світлани Топоркової** (1940), івано-франківської художниці, члена Національної спілки художників України.

20 ЛЮТОГО

20 років з дня **створення товариства «Гуцульщина» у Верховині** (1990).

60 років від дня народження **Ярослава Воронича** (1950), майстра художнього різьблення на дереві, члена Національної спілки художників України, уродженця с. Саджава Богородчанського району.

22 ЛЮТОГО

130 років від дня народження **Осипа Турянського** (1880–1933), письменника, педагога, який з 1927 р. вчителював у Рогатині, а потім – Тлумачі.

120 років від дня народження **Костя Кисілевського** (1890–1974), педагога і мовознавця, дійсного члена НТШ, уродженця с. Рошнів Тисменицького району.

23 ЛЮТОГО

155 років від дня народження **Едуарда Харкевича** (1855–1913), галицького педагога, громадсько-освітнього діяча, директора Академічної гімназії у Львові, уродженця м. Станиславів (тепер – Івано-Франківськ).

120 років від дня народження **Володимира Щуровського** (1890–1969), лікаря, громадського діяча, дійсного члена НТШ, уродженця с. Нижній Струтинь Долинського району.

24 ЛЮТОГО

100 років від дня народження **Василя Сидора** (1910–1949, загинув біля Перегінська), крайового провідника ОУН, заступника головного командира УПА.

Підготував Петро АРСЕНИЧ

(Далі буде)

ЗАСТОРОГА

ЗАГРОЗА НАЦІЇ

(Продовження. Поч. у № 3)

А член президії Українського товариства онкологів Вілен Степула розкрив рецепт лише деяких ковбасних виробів, які найчастіше купують у нашій державі, гадаючи, що споживають м'ясні вироби. Так, сосиски містять 45 відсотків емульсії, 25 відсотків соєвого білка, 15 відсотків пташиного м'яса, 5 відсотків борошна, крохмалю, 5 відсотків смакових добавок, 7 відсотків м'ясного матеріалу. Сардельки – 35 відсотків емульсії, 30 відсотків соєвого білка, 15 відсотків м'ясного матеріалу, 10 відсотків пташиного м'яса, 5 відсотків борошна, крохмалю, 5 відсотків смакових добавок. Шпикачки – 35 відсотків емульсії, 30 відсотків соєвого білка, 15 відсотків м'ясного матеріалу, 10 відсотків ферментованої шкіри свиней, внутрішнє і некондиційоване підшкірне сало, 5 відсотків борошна, крохмалю, 5 відсотків смакових добавок. Варена ковбаса – 30 відсотків пташиного м'яса, 25 відсотків емульсії, 25 відсотків соєвого білка, 10 відсотків м'ясного матеріалу, 8 відсотків борошна, крохмалю, 2 відсотки смакових добавок. До того ж, у рецепті зазначається, що емульсія – це субпродукти, відходи м'ясовиробництва, які розмелюють і варять до стану каші. Борошно – кукурудзяне або крохмаль. Смакові добавки – це загущувачі, барвники, консерванти, сіль, перець.

Користуючись безконтрольністю влади, оптові продавці м'ясо підфарбовують, витримують його в чадному газі, який реаґує з міоглобіном, білком, що міститься у м'ясі й кістковій тканині. Дрібні торговці підфарбовують м'ясо фуксином (барвником, що використовується в гістології). Часто у воду, якою наморожують тушу тварин, додають антибіотики. Помічено, що на такі вироби не сідають мухи. На етапі розділення м'яса в нього вводять желіруючий агент – речовину, яка надає йому свіжий вигляд, додаткову вагу, в такому м'ясі нема завітрювання й витікання крові.

Спеціалісти також попереджають, що в м'ясі, рибі, м'яких сирах і овочах, запакованих у вакуумний поліетилен, у безкисневому середовищі швидко заводяться хвороботворні мікроби.

Що стосується риби, то:

1. Сира риба Балтійського і північних морів заражена мікробами й глистами, а ставкова – має велику кількість антибіотиків і стимуляторів росту.

2. Вуджену риба коптять рідким димом, що є дуже сильним канцерогеном.

3. У рибних консервах використовують неякісну рибу, а консерванти – синтетичні, замість солі, оцту, меду...

4. У крабових паличках немає риби, лише крохмаль і барвники.

5. Ікра загалом штучна, як червона, так і чорна.

Що стосується упаковок, то раніше харчові продукти загортали у сірий папір. І це було екологічно безпечно. Тепер, у найкращому випадку, загортають у білий папір, а білий папір – це відбілений хлором сірий. Отже, в білому папері є токсичні хлорорганічні сполуки, які можуть легко переходити з цього паперу в жирні продукти (масло, ковбасу, сир). Тому дуже шкідливо навіть бутерброди загортати в білий папір.

У склад пластику входять отрутохімікати. Особливо небезпечні бісфенол А і фталати. Про їхній кількісний вміст можуть сказати лише висококваліфіковані експерти. Ці речовини подібні до жіночих гормонів естрогенів. Нагромадження їх в організмі може завадити мати здорове потомство. Якщо вагітна жінка постійно пила воду або сік із пляшок, у склад яких входили бісфенол і фталати, то є ймовірність, що в дитини будуть проблеми з розвитком статевої системи. Тому краще купувати продукти у скляній пляшці або банці, відмовившись від небезпечних пластиків.

Тож задумаймось, куди ідуть величезні гроші від торгівлі неякісними продуктами, які загрожують здоров'ю? Чому не відповідають ті, хто повинен відповідати за купівлю такої великої кількості дешевого польського м'яса і чому воно таке дешеве? Чиїми руками нищиться виробник сільськогосподарської продукції. Хто в уряді дає дозвіл на проходження цих продуктів через митницю, хто відповідає за їх облік і реалізацію.

Виникає запитання: чому, враховуючи таку шкідливість для людського здоров'я, маса різноманітних продуктів без належного стандартизування та оцінки користі чи шкоди для здоров'я надходить у торговельну мережу? Сумнівно, що ціна його як природного продукту відповідає тому складу інгредієнтів, але назагал ці інгредієнти штучного походження. Значить, вона повинна бути набагато дешевшою. Велике значення для споживача має і те, що написи на упаковках переважно набираються дуже дрібним шрифтом, тож пересічна людина практично не може зорієнтуватися.

Тому складається враження, що бездіяльність агропромислового комплексу, торгівлі й Держстандарту можна пояснити тим, що вони цих продуктів не споживають. Чому?

Видається, що ми знову повернулись до тих «золотих радянських часів», коли для харчування партійної еліти різних рівнів існували елітарні закриті радгоспи, ферми, сільськогосподарські угіддя, стави, де вирощували екологічно чисті продукти тваринництва та рослинництва, які подавались до їхнього столу.

То як нація може бути здоровою, якщо вона споживає практично синтетичний продукт, який не приносить жодної користі. При такому харчуванні з'являється роздратованість, хворобливість, невпевненість у завтрашньому дні, значне зниження імунітету, депресивність. То де шукати захисту?

Держава повинна навести порядок на споживчому ринку. А якщо вона цього не робить, отже, це комусь потрібно. Кому?

В нашій країні залишається досить складною демографічна ситуація. Починаючи з 1992 року населення держави зменшилося на 6,4 мільйони людей. Україна щодня продовжує втрачати 650 своїх громадян. Майже половина українців помирає внаслідок факторів, яких можна уникнути. І, перш за все, через алкоголізм.

Американські спеціалісти, які вивчали ситуацію з алкоголізмом в Україні, були шоковані. «Чому ви не йдете до Президента чи до прем'єра? – з жахом запитували вони голову Української асоціації психіатрів Семена Глузмана. – Це ж катастрофа!»

За даними ВООЗ у 2008 році наша країна зайняла перше місце в світі за розповсюдженістю алкогольної залежності серед школярів. В Україні є всі шанси в найближчі роки стати свідками епідемії нового алкоголізму – пивного. Пивний алкоголізм набагато підступніший від горілчаного, оскільки розвивається поступово на фоні щоденного вживання однієї–двох пляшок пива, майже нешкідливого у громадській свідомості напою. У 13-річному віці армія потенційних пивних алкоголіків збільшилася вдвічі. Українець починає свій алкогольний стаж з 14 років.

Тепер пияцтво поширене в усіх верствах нашого громадянства і нищить родинне життя – основу суспільства. Найвищий час глянути у вічі невеселій дійсності, бо сила народу лежить у тверезості. Мусимо оголосити боротьбу з алкогольними напоями та розсадниками цього отруйного зілля. Це повинні робити громадські організації, духовенство і громадсько-культурні установи. Бо нація – під загрозою.

Степан ҐЕНИК, *професор*